

TEMA 1 Crèdit 1

Aigua dolça

Podem dividir els països en posseïdors i no posseïdors d'aigua.

Les zones amb excès d'aigua dolça poden suportar una àmplia varietat de vegetació, inclosos els conreus, les zones mancades d'aigua, amb llargs períodes de sequera, poden arribar a tenir problemes per mantenir la vegetació autoctona.

Un 5% s'utilitza al consum, el 75% a les zones agrícoles i el 20% a l'indústria.

L'aigua és un recurs escàs i alhora indispensable per a la vida. De la disponibilitat i la qualitat en depenen les grans àrees agrícoles que són la base de la producció alimentària mundial.

El sòl

Si veiem que el sòl es un recurs fonamental per a la producció agrícola i que no totes les zones estan igualment dotades per acollir-hi explotació d'aquest tipus, ens n'adonem que és un recurs limitat.

Únicament el 22% de la superfície terrestre és adequada per a l'agricultura moderna. La resta és massa humida, massa seca o sòls que no són adequats per a la producció d'aliments.

Els sòls de millor qualitat són ocupats per les indústries o per la ciutat i es perd la productivitat de la terra.

La desforestació pot agreujar el problema ja existent, l'erosió del sòl.

Pèrdua del sòl fèrtil

Les causes de la degradació són: la sobrepastura, les activitats agrícoles i ramaderes (ús de pesticides), les pràctiques forestals o desforestació. El resultat de la degradació és la desertització, afecta a una part molt important de la conca mediterrània.

Contaminació de les aigües

Les aigües es contaminen amb una gran quantitat de residus urbans, industrials i agrícoles.

Es plantegen molts problemes pel que fa a la contaminació difosa, produïda per contaminants. Destaquem els pesticides i fertilitzants de les terres de conreu i l'aigua de la pluja quan arrossega els residus, metalls, olis, escombraries.

L'única manera que tenen la major part de països, per fer front a l'augment de la contaminació de l'aigua és fer una pràctica estratègica de gestió integrada.

La imposició de sancions a indústries riberenques que no respecten les mesures de sanejament de les aigües residuals és un factor que contribueix a la millora de la qualitat de les aigües.

Recursos minerals

L'exploració dels recursos minerals segueix quatre passos fonamentals:

Exploració: localitza dipòsits de materials explotables.

Extracció: treure els materials del subsòl.

Concentració: separar el material rebutjable del mineral aprofitable.

Refinament: convertir el mineral brut en recurs depurat i disponible com a primera matèria.

Recursos no renovables

Petroli

Després d'extreure el petroli del subsòl s'ha de refinar. Els compostos d'hidrocarburs són separats i destil·lats. La importància del petroli ha augmentat per les característiques de combustió. Milers de productes necessiten el petroli, la benzina és el principal element. Els problemes més greus, deriven del transport per tot arreu del planeta.

Carbó

Va ser bàsic a la Zona Revolució Industrial. És un recurs no renovable, les reserves mundials són tan grans que es creu que se'n disposarà durant molts segles.

Els problemes ecològics i de salut haurien d'estar inclosos en el preu del mercat.

Transporta el carbó no és tan fàcil com transportar un combustible no sòlid.

Gas natural

És un combustible molt eficient. És ambientalment maligne. És bàsicament gas metà i es el combustible fòssil que causa menor impacte ambiental. Els productes derivats són el diòxid de carboni i el vapor d'aigua.

La conducció del gas a través de canonades pot comportar problemes ambientals.

S'usa per escalfar llars i indústries.

La font és limitada i no és renovable.

Recursos renovables

Hi ha sis energies alternatives:

Energia hidroelèctrica: la més utilitzada a Catalunya, es genera quan l'aigua realitza un canvi brusc; la força fa moure les turbines que gràcies a un generador, transformen l'energia cinètica de l'aigua en energia elèctrica transportable i emmagatzamable.

Energia solar: la calor: aprofitament directe. Forns solars. Tenim els parabòlics o els heliostats (reflectors).

Aprofitament indirecte: panells solars, cèl·lules fotovoltaiques.

Energia eòlica: L'aprofitament: navegació a vela, s'utilitza per accionar i els mecanismes diversos: molins per moldre gra i bombejar aigua. Per fer electricitat, un aerogenerador que potser d'eix horitzontal o eix vertical

Hi ha una energia mixta, solar-eòlica: Centrals de convecció ascensional.

Energia maremotriu: consisteix en les marees, onades, passa a energia elèctrica.

La pleamar és la marea alta. L'alternança és el que s'aprofita.

Energia geotèrmica: la utilització de el calor terrestre, que es manifesta en fenòmens com volcans, per produir electricitat

Biomassa: 2 grans maneres: la producció de biogas, pot funcionar amb restes vegetals, escombraries, excrements. L'altre és conreu especial, plantes que poden aconseguir un combustible.

TEMA 2 Crèdit I

Tipus d'activitats agrícoles

El sistema de subsistència o autoconsum i el sistema agrícola: propi dels països desenvolupats o dels països que produeixen per a l'exportació. L'agricultura altament tecnificada va començar arran de la revolució verda. Gràcies els èxits, la producció alimentària va ser superior a la demanda. Obtenció de arròs, blat de moro i ordi. L'èxit ha estat desigual, s'han deixat de banda altres varietats agrícoles. Inconvenients: l'ús de fertilitzants artificials, l'ús de pesticides que danyaven el medi.

Podem establir sis tipus d'impactes de les activitats agràries:

Efectes derivats de l'aplicació massiva de tractaments químics

Efectes causats per la sobreexplotació dels aqüífers

La contaminació de les aigües superficials per abocament de residus diversos

Efectes derivats de l'eliminació de residus diversos

Erosió dels sòls cultivats

La destrucció de zones forestals

Vells i nous paisatges rurals

2 grans grups:

Planes: han estat els primers en cultivar-se. La forma de treballar i dividir la terra ha variat durant el temps en funció de les estructures socials i dels avenços.

La introducció de màquines, va fer que eliminessin les cledes, que les parcel·les fossin més grans. En poques dècades va passar d'un paisatge rural característic a un paisatge rural obert.

Muntanya: la transformació ha estat menys intensa. La transformació s'ha localitzat a les valls. Els vessants s'han utilitzat per l'obtenció de fusta i combustible. L'acció humana ha tingut afectes

importants sobre les àrees més fràgils.

Els paisatges rurals són molt diversos i n'hi ha de molt diferents i tenen molt poc a veure amb la rusticitat.

El resultat és un paisatge on els elements seculars conviuen amb elements que només tenen algunes dècades d'existència.

També tenim els paisatges rururbans.

Factos de localització industrial

Disponibilitat de recursos naturals: MP i fonts d'energia

Disponibilitat mà d'obra. La creació de nuclis industrials ha estat un factor d'atracció de mà d'obra i creixement.

Mercat, proximitat o facilitat d'accès entre el producte i el consumidor. Una part molt important de l'indústria es situa al costat dels grans eixos viaris.

En àmbit mundial, les grans àrees industrials: Amèrica Nord, Europa i est d'Àsia.

Vells i nous paisatges industrials

En la primera etapa de la industrialització les fàbriques es localitzaven aprop de les fonts d'energia o MP.

En una segona etapa, les fàbriques es van situar a les poblacions, sobretot grans ciutats.

A la segona meitat del segle XX, sorgiren noves formes d'implantació industrial al territori i nous paisatges industrials. Els anomenats polígons industrials. Un intent de planificar l'indústria és la construcció de parcs tecnològics.

Els tractats internacionals sobre el medi ambient es poden classifica en diferents tipus segons l'aspecte:

- Els temes mediambientals**
- Conservació de la natura i recursos naturals**
- L'atmosfera i l'espai exterior**
- El medi ambient global marí**
- El medi ambient regional marí**
- Els recursos naturals marins**
- Aigües transfrontereres**
- Substàncies perilloses**
- Seguretat nuclear**

–Responsabilitat pels danys sobre el medi ambient

Principis de planificació i actuació

Respectar i conservar la comunitat de vida

Millorar la qualitat de vida dels éssers humans

Conservar la vitalitat i la diversitat de la Terra

Minimitzar l'exhauriment dels recursos no renovables

No sobrepassar la capacitat de càrrega de la Terra

Canviar el comportament i l'actitud de les persones

Transició demogràfica

4 fases

Fase estacionària alta, nivell de natalitat i mortalitat elevat.

Fase de la primera expansió, elevada natalitat i una progressiva disminució de la mortalitat

Fase expansió tarda, disminueix la natalitat i s'estabilitza la mortalitat

Fase estacionària baixa, la natalitat i la mortalitat són baixes, creixement mínim o nul.

Conseqüències de l'envelliment

Considerem població envellida a les que presenten una taxa d'envelliment superior el 10% i la fecunditat inferior a 2,1 fills per dona.

Als països desenvolupats la família extensa s'ha reduït a família nuclear o la família monoparental, integrada per un adult i els seus fills

L'envelliment afecta la productivitat, les inversions, el consum, l'estalvi. Comporta a més una resistència més gran al canvi de residència. L'envelliment va unit a la pobresa, la soledat, la migradesa de les pensions.

Factors en la fecunditat

Factors biològics, expliquen les petites diferències de taxes de fecunditat entre diverses zones, alimentació, períodes de lactància.

Factors socials, n'hi ha diversos: l'edat i la durada del matrimoni, les formes d'unió entre parelles, la religió, la mortalitat infantil.

Aquests factors expliquen la fecunditat diferencial, les diferències de fecunditat que observem entre els països.

A les zones rurals de l'Índia i Àfrica, les famílies són amples, la taxa de mortalitat és elevada.

La religió té relació amb els models culturals que animen a tenir molts fills. Tb les condicions econòmiques

són importants.

Cinc factors que influencien en la fecunditat

Els costos directes que representen pel pare i la mare l'educació i la cura

Els ingressos que deixa d'obtenir la parella a causa de la descendència

La contribució que aporta la feina del fill als ingressos familiars

La contribució dels fills a la seguretat econòmica dels pares quan són vells

Els aspectes culturals relacionats amb la quantitat de fills i el tipus de família.

Polítiques demogràfiques i nacions unides

Les dues primeres trobades van ser a Roma i Belgrad

A la conferència Mundial de la Població celebrada al Caire, van acordar un programa d'acció. Es va insistir en el concepte de desenvolupament humà, procés a través del qual l'ésser humà utilitza la capacitat per ampliar les seves oportunitats, i es posar de relleu el paper de la dona

Efectes de l'augment de la població sobre el medi ambient Reducció de la quantitat d'hectàrees cultivades per persona, Necessitat de terres no agrícoles per a zones industrials

Perill de la sobreexplotació de la terra cultivada

Increment de l'erosió del sòl

Augment de la dda d'aigua per usos agrícoles

Augment de la dda de recursos naturals

Desforestació d'importantes zones del planeta a causa de l'explotació

Pèrdua de diversitat biològica

L'amenaça del canvi climàtic accelerat a causa de l'emissió de contaminants a l'atmosfera

Tendència de la població

L'Àfrica serà el continent amb més creixement demogràfic els propers anys. Amèrica Llatina, Àsia i Oceania tindran un creixement proper a la mitjana mundial, l'augment serà més lent a Amèrica Nord i lleugerament negatiu al continent europeu.

Es produirà un creixement molt important a l'Àsia meridional; l'Àsia oriental i Xina es preveu un creixement baix.

TEMA 1 Crèdit 2

El concepte de ciutat

Els criteris per caracteritzar una ciutat són:

Criteri històric: títols que donaven els reis: ciutats, pobles, viles...

Criteri quantitatiu: intenta diferenciar el nº d'habitants i la concentració d'aquests habitants.

Criteri qualitatiu: fa referència a formes de vida (a què es dediquen i de què viuen).

El nivell de serveis que disposa la ciutat.

Criteri personal: si la gent que viu en una ciutat sent que hi viu.

Teoria descriptiva

Teoria del lloc central: Christaller: La ciutat ha de proveir de béns i serveis.

La mida de la ciutat varia segons el grau d'especialització.

La relació entre els llocs de diferents mides estableix una relació jeràrquica.

Les àrees d'influència dels llocs centrals

Teoria de la gravitació: dos centres es relacionen amb intensitat directament proporcional a la seva població o activitat econòmica i inversament proporcional al quadrat de la distància.

Teoria de la base econòmica: a més del comerç i altres serveis, la ciutat és important per l'activitat industrial. Les economies externes influeixen de forma important en el creixement d'aquestes.

Funcions o diferenciació funcional

Són les següents:

Funció administrativa i de serveis: bàsicament són les capitals. Centres de demarcació. Són centres amb seus o subdelegació de l'administració.

Funció comercial: canalitza el comerç entre els centres de producció i els consumidors.

Funció residencial: es desenvolupen en zones de característiques molt diverses.

La segregació espacial determina el nivell econòmic de la persona que hi viu.

A la perifèria de les regions hi ha dos zones amb funció residencial. Les zones suburbials, costat àrees industrials i les ciutats-dormitori, la principal funció allotjar gent.

Hi ha un altre terme, el d'àrea suburbana, aquella que està ben comunicada, per carretera i autopista, viuen gent amb nivell mig-alt.

Funció cultural: gran part de les persones de la ciutat, treballen en la cultura.

Funció universitària: Salamanca, Oxford.

Ciutat-museu: atractiu especial (patrimoni artístic i arquitectònic important). Barcelona, Girona...

Ciutats seu d'exposicions i congressos: Barcelona, St Sebastià, Venècia...

Funció religiosa: centres de pelegrinatge: Santiago de Compostel·la, Roma.

Funció agrícola

Funció industrial

Funció militar: Cartagena

Funció sanitària

Morfologia urbana

Components:

Amplaçament: és l'espai concret, on està situada la ciutat, el clima, les característiques geològiques.

Situació: està en relació a l'entorn que envolta la ciutat.

Tipus de plànol

Plànols irregulars: no hi ha un pla urbanístic: ciutats antigues, medievals, origen musulmà.

Plànol de quadrícula o ortogonal: Mohenjo Daro, ciutat de l'Índia que utilitza aquest plànol.

Orientació de la ciutat romana

FORUM

Nord

DECUMANUS

CARDO MAXIMUS

Plànol radiocèntric: en el centre la ciutat, hi ha un punt d'interès, i els carrers surten d'aquí. Moscou, Viena.

Plànol lineal: és el plànol d'una ciutat que segueix un eix (carretera, canal). És una població que s'organitza al llarg d'una via de comunicació.

Morfologia de les ciutats catalanes

- el centre històric: restes romanes, medievals. Presenta problemàtica. Deriva d'uns fets:

Procès de terciarització

Pèrdua de qualitat ambiental

Canvi sociodemogràfic

- àrees residencials: van absorbint les ciutats. Palau, Sta Eugènia, són ciutats dormitori.

- àrees industrials: durant l'industrialització la indústria es situa a dins les ciutats o la vora d'elles.

La crisi d'alguns sectors i la revalorització del sòl van provocar un desplaçament cap a zones del voltant de la ciutat (periurbanes).

- àrees comercials: un centre de negocis, ho tenen les principals ciutats. A les ciutats catalanes és habitual: molt petit comerç, franquícies i desplaçament a les zones de la perifèria: grans magatzems.

Teoria sobre l'estructura urbana

Teoria de les zones concèntriques: la ciutat creix des d'un punt CBD, cap a l'exterior formant zones concèntriques .

Teoria dels sectors: partint de l'idea que els contrastos inicials en l'ús del sòl es perpetuaven en créixer la ciutat, que pren la forma de falques o sectors al llarg de les principals vies de comunicació.

Teoria plurinuclear: les ciutats tenen una estructura cel·lular, en la qual els diferents tipus d'utilització del sòl s'han desenvolupat al voltant de certs punts de creixement o nuclis, situats a l'interior de l'àrea urbana. La ubicació de les capitals

El primer tipus: la capital situada en la ciutat que ha estat tradicionalment més important, tan econòmicament com demogràficament. París, Roma.

El segon tipus: la capital situada en una ciutat que no és ni nucli històric ni centre econòmic important. Washington.

El tercer tipus: la capital que va ser creada en indrets deshabilitats fins el segle XX. Països que havien format antics imperis colonials: Brasília.

Agents urbans

Els agents poden ser ciutadans o ciutadanes.

Els tipus d'agents:

- 1.– Els primers agents, els propietaris del sòl, es dirigeix a aconseguir que en els nous espais es creïn finques per aconseguir guanys.
- 2.– Els promotors immobiliaris: es centren en la construcció, la venda i lloguer d'habitatges.
- 3.– Els propietaris d'indústries, considerats agents de transformació urbana.
- 4.– Els ciutadans/nes, influeixen en la formació de l'espai urbà.
- 5.– Els organismes públics: agents de desenvolupament urbà, la responsabilitat de decidir en la finalitat del sòl i l'orientació. Els ajuntaments, legislen i planifiquen, i tb poden construir equipaments necessaris.

Tipus de sòl:

Sòl urbà: sòl influenciat per una ciutat.

Sòl urbanitzable: sòl urbà en el qual es pot edificar o urbanitzar.

Sòl no urbanitzable: sòl que té una característica rural o agrícola.

Planificació

Es regeix pel pla general d'ordenació municipal PGM.

Si l'actuació es realitza en el sòl no urbanitzable, cal un pla especial.

Si el sòl és urbanitzable programat, cal un pla parcial.

Si el sòl és urbanitzable no programat, cal un programa d'actuació urbanística.

Si el sòl és urba, cal un pla especial de reforma interior.

Problemes i necessitats de la ciutat

Aigua i sanejament, especial atenció a l'aigua potable.

Condicions de salut física i mental.

Apropiació de l'espai urbà.

Desastres urbans i vulnerabilitat.

Indrets per viure: construcció.

Energia: font, ús...

Transport: disponibilitat, qualitat...

Contaminació de l'aire.

Contaminació dels aqüífers i de l'aigua.

Contaminació per soroll.

Contaminació lumínica.

Disponibilitat de serveis i infraestructures educatives i facilitat d'accès.

Creació de nous llocs de treball, per frenar els índexs elevats d'atur, que afecten els sectors més desfavorits.

Planificació, gestió dels espais verds naturals o l'entorn rural.

Recuperació de les zones urbanes degradades

Les actuacions per evitar aquesta situació s'encaminen a recuperar els nuclis antics per a l'ús ciutadà i a aturar-ne el deteriorament.

Les iniciatives han anat des de la millora dels serveis públics fins a ambicioses promocions immobiliàries, passant per la creació de nous centres culturals.

Finalment dir que per rehabilitar el nucli antic es proposen 3 tipus de plans:

- Un pla ambiental, supressió de línies elèctriques, millora de l'enllumenat i renovació de la xarxa de aigua i gas.
- Un pla de regeneració del parc d'habitatges, construcció d'edificis, edificació equipaments i esponjament de l'espai públic.
- Un pla de mobilitat, mitjançant la creació d'illes de vianants, millora de l'accessibilitat i un programa de construcció i gestió d'aparcaments.

Barcelona: Ciutat Vella

La ciutat Vella comprèn 3 barris: el Raval, el Barri Gòtic i la Ribera. Característiques: carrers estrets, traçat molt antic, important nombre d'edificis, densitat de població molt elevada i nº d'habitants amb nivell baix o molt baix.

Un dels principis teòrics era que calia fomentar la creació d'espais lliures. Amb el pla es busca esponjament i la higienització dels barris antics.

El Raval actualment disposa de dos centres culturals: El primer Centre de Cultura Contemporània i l'altre el Museu d'Art Contemporani.

A Ciutat Vella encara hi ha pobresa, marginalitat i degradació però el balanç és positiu, s'ha aconseguit aturar la decadència dels barris i s'ha engegat una dinàmica encaminada a cohesionar-los entre si.

Tema 2 Crèdit 2

La societat postindustrial

Des de la revolució Industrial fins mitjan segle XX, la totalitat de la indústria mundial era situada als països desenvolupats. Amb l'aparició de noves tecnologies, els sistemes de producció van anar canviant, i per tenir el control de l'economia no era tan necessari dominar la indústria tradicional. Per tenir poder econòmic calia dominar les tecnologies punta. S'arriba a la societat postindustrial.

No cal que el món desenvolupat tingui indústria al seu territori. Porta les fàbriques a països poc desenvolupats pot ser un bon negoci a més treure's de sobre problemes laborals i activitats nocives. Tot ens a dut l'actual sistema econòmic, on fragmentació i deslocalització de la producció i l'enorme creixent nombre d'intercanvi de tot tipus són característiques principals.

La desigual estructuració de les xarxes

Les xarxes de transport tendeixen a estructurar-se al voltant de les vies que uneixen els pols industrials i comercials més importants; aquestes vies principals es complementen amb secundàries. Totes les regions del món estan integrades dins aquestes xarxes. Els principals nuclis són Europa occidental, EUA i Japó. N'hi ha un quart situat al golf Pèrsic, important comerç del petroli i els derivats.

La conseqüència d'aquesta distribució desigual és que hi ha grans zones del planeta que queden en un pla secundari molt allunyat dels principals fluxos. Tot això es veu agreujat per la desigual xarxa de comunicació terrestre.

Als països més desenvolupats, les carreteres i el ferrocarril formen xarxes molt denses. Això afecta el país poc desenvolupat, que les carreteres de què disposen són només simples línies, que comuniquen plantacions o zones mineres.

Les organitzacions q regulen el comerç mundial

- Comunitat Econòmica Europea (CEE) avui Unió Europea (UE) creada el 1958
- Associació de Nacions del sud-est d'Àsia (ASEAN) creada el 1967
- Mercado Común del Sur (MERCOSUR) formada el 1968
- Acord General sobre Aranzels Duaners (GATT) constituït el 1947
- Organització Mundial del Comerç (OMC)

Estats membres de la UE

Alemanya Itàlia Portugal

Àustria Irlanda Regne Unit

Bèlgica Finlàndia Suècia

Espanya Dinamarca

França Luxemburg

Països Baixos Grècia

Les multinacionals

Característiques són:

- L'existència de plantes de producció a diversos estats
- La diversitat de centres productius, permet arribar a més mercats i aprofitar l'existència de mà d'obra barata.
- El seu caràcter capdavanter en organització, gestió, publicitat.
- El recurs a grans inversions i desenvolupament de noves tecnologies.
- Un gran coneixement de l'organització política dels estats on s'instal·len

Els fluxos visibles

Els productes energètics

El mercat de l'energia és dominat pels hidrocarburs, gas natural, petroli i derivats.

El comerç de l'energia equival el 10% del total mundial. Qualsevol acció q pugui desestabilitzar la circulació del petroli pot provocar una resposta contundent, fins i tot de tipus militar.

La major part de països importadors de petroli i derivats són països desenvolupats, tenen producció pròpia, EUA.

Els productes agrícoles

El mercat internacional de productes agrícoles ofereix: cereals, cacau, cotó, tabac, canya de sucre, etc.

Es diferencien dos vies comercials: les exportacions de productes provinents de països desenvolupats, cereals, i les exportacions de productes provinents de països no desenvolupats, cafè, cacau.

La primera via es troba en 5 grans productors: EUA, Canadà, Argentina, UE (França), i Austràlia.

Els productes tropicals es produeixen el Brasil, Colòmbia, Ghana, Vietnam, Nicaragua i Indonèsia.

El gran problema d'aquests països és que la col·locació dels seus productes passa per les borses del nord.

La borsa és el mercat on es negocia publicament la compra-venda de matèries primeres, accions eses o altres béns.

Les principals borses de cereals, sucre, cotó cacau i cafè són Chicago, Nova York, Londres i París.

Productes manufacturats

Els productes més destacats són: la indústria automobilística, la informàtica i l'electrònica de consum. Les principals àrees productores són Europa occidental, Amèrica del Nord i el Japó.

Han aparegut 4 països asiàtics amb puixança econòmica: Corea del Sud, Taiwan, Hong Kong i Singapur. Són els quatre dracs q encapçalen el grup dels nous països industrialitzats (NPI).

Tenen dues característiques principals: estats dominats per un règim autoritari i disposen d'abundant mà d'obra barata.

Aquestes economies no es poden considerar suficientment afermades i establertes, les seves monedes no són prou fortes respecte a altres divises i una crisi en les borses pot fer trontollar tot el sistema.

La mà d'obra

La mà d'obra, és a dir, de persones que es desplacen a distàncies sovint molt grans, per tal de trobar un lloc de treball.

Les xarxes d'immigració il·legal converteixen aquests éssers humans en veritable mercaderia. Un exemple és el continu transport de persones a través de l'estret de Gibraltar.

Els canvis en els fluxos migratoris

Fins els 70, l'emigració laboral era a llarga a distància. Amb les transformacions econòmiques a finals del segle XX, les migracions han esdevingut més regionals i temporals. La conseqüència és que a més de la emigració sud-nord té lloc el desplaçament nord-nord-entre països desenvolupats i sud-sud entre països del Tercer Món. La UE rep sobretot immigrants del nord d'Àfrica i Turquia. Els EUA, reben de Carib i Amèrica Central.

Fluxos no visibles

Són el capital i la informació que circulen i s'intercanvien. El seu paper és decisiu en el funcionament del sistema.

Es poden guanyar o perdre diners comprant divises-moneda estrangera. Això és clar quan les operacions es fan en els mercats de futur, on els productes es compren i es venen quan encara no s'han produït.

El mercat de futur es començà a desenvolupar el 1860 a Chicago. El transport era via fluvial.

El dòlar nord-americà

Les principals característiques són: la facilitat i la rapidesa amb què es mouen els diners. Les divises fortes, el dòlar, es compren i es venen a tots els continents.

El dòlar de EUA, es va establir com a moneda de referència a tot el món per fixar el valor d'altres divises.

Dirigents dels principals estats del món es posen d'acord per establir un sistema monetari internacional després de la Zona Guerra.

En aquesta conferència es crea el FMI, dedica a fomentar la cooperació monetària i el comerç internacional.

A Breton Woods neix el Banc Mundial, creat per la prestació de diners a països que patien problemes econòmics.

Les inversions a l'estranger

La major part dels fluxos de capital són inversions que persones o empreses fan als països que no són el seu. Els principals problemes venen donats a què les inversions es fan amb afany especulatiu més que no pas amb intenció de crear estructures productives estables. Els guanys generats arreu reverteixen i es concentren als tres focus principals del món desenvolupat: EUA, UE, i el Japó.

Fluxos d'informació i innovacions tecnològiques

Perquè una cosa decideixi comprar o vendre un producte, per conèixer la situació de les fàbriques, per saber quant costaran els dòlars, es necessita molta informació i ha d'arribar de manera ràpida i fiable arreu.

Les innovacions tecnològiques són elements determinats en el món de la informació i els seus intercanvis. Els sistemes per transmetre informació no han deixat d'evolucionar. El telègraf, el telèfon, la ràdio, televisió per satèl·lit, correu electrònic, són diferents formes de transmetre informació i han permès fer-ho de manera més ràpida, en quantitats més grans, amb més qualitat i fiabilitat.

Les autopistes de la informació

Les autopistes de la informació són xarxes sense fronteres que poden arribar informació a tot arreu. La seva transcendència és comparable amb la del ferrocarril o la xarxa elèctrica.

El canvi més important és la generalització de l'ús del cable de fibra òptica.

Es corre el risc que el desenvolupament de les xarxes de telecomunicacions només s'estimuli dins les àrees amb una gran densitat humana, econòmica i empresarial i que els espais perifèrics del sistema econòmic mundial quedin en situació de marginació.

L'intercanvi desigual: el centre i la perifèria

El centre és el conjunt de regions que tenen uns mitjans de producció de gran qualitat i que controlen el mercat mundial, (UE, EUA i Japó).

La perifèria són les regions que tenen uns mitjans de producció de baixa qualitat i no exerceixen cap control sobre el mercat mundial (Àfrica).

Relacions d'intercanvi desigual

Centre Perifèria

1.- Funcions d'elevat valor 1.- Funcions subsidiàries

- decisió i organització – producció d'escàs valor
- innovació tecnològica – extracció de recursos naturals
- serveis avançats – serveis senzills

2.- Activitats de gran creixement 2.- Activitats tradicionals

3.- Elevada inversió de capital 3.- Baixa inversió de capital

4.- Elevats nivell de renda i d'ocupació 4.- Elevada subocupació i atur

5.- Articulació econòmica 5.- Desarticulació interna

6.- Desenvolupament autodirigit 6.- Dependència externa

El deute extern

Encara que els països del sud han estat endeutats, amb els desenvolupats, a causa de la concessió de crèdits per finançar processos de desenvolupament, el creixement greu i desmesurat del deute extern s'ha donat des de fa pocs anys.

Això juntament amb la mala gestió i la falta de coherència fan cada cop més carregós el pagament del deute per les economies d'aquests països. Els beneficiaris són els bancs internacionals, i el FMI.

Un problema que s'afegeix i agreujat és el monocultiu. Per pagar el deute extern tot el país es dedica el conreu d'un producte per a l'exportació. En el moment que el país passa una sequera, una baixada de la dda o caiguda de preus s'aboquen a una amenaça de fam.

Un preu just

El preu just el valor que cobreix els costos de producció i les necessitats bàsiques dels productors.

Es va intentà controlar el cafè a partir de la signatura de AIC, Acord Internacional del Cafè. L'acord és entre països productors i consumidors, l'objectiu era estabilitzar els preus i garantir el subministrament del producte. L'AIC va ser un fracàs.

La quantitat de diners que un pagès el Tercer Món considera mínima suficient per cobrir les seves necessitats, Europa és considerada totalment insuficient.

El comerç just

El comerç just, comerç alternatiu que té com a principi fonamental garantir els productors de països del sud una compensació justa per la seva feina.

Aquest objectiu s'aconsegueix comprant productes directament als camperols.

Les organitzacions de comerç just miren pel desenvolupament social de la comunitat, la promoció de la dona i la protecció del medi, establint relacions comercials només amb organitzacions productores que demostrin un respecte pel medi.

Tema 3 Crèdit 2

Xarxa de comunicacions

La xarxa de comunicació és un element que vertebrava el territori i compleix diverses funcions:

- Equilibrar el territori, uneix els nuclis urbans amb zones que estan allunyades d'aquests centres.
- Connectar els diferents centres productors i distribuïdors amb els mercats consumidors.
- Canalitzar els fluxos de persones i de béns que es produeixen entre els centres d'activitat i els diferents sistemes.

Estructura de les xarxes

Les vies de comunicació pertanyen a la Generalitat o a l'Administració. La primera gestiona els eixos que comencen i acaben dins el territori català, la segona té competència sobre totes les vies que surten dels límits catalans o que tenen enllaços internacionals.

La disposició de les xarxes de comunicació terrestre en el territori català ha afavorit, una gran concentració de població i de les activitats econòmiques.

La creació d'eixos ha descongestionat el litoral i connecta les terres de l'interior entre elles. El més important l'Eix Transversal, Girona–Vic–Manresa–Cervera–Lleida. Un altre eix important és el Llobregat (Barcelona–Manresa–túnel del Cadí).

La construcció d'aquestes vies beneficia el transport europeu de mercaderies i crea noves dinàmiques territorials i econòmiques.

Estructura de la xarxa ferroviària

La xarxa dels Ferrocarrils de la Generalitat FGC té dues línies:

Barcelona– Sabadell/Terrassa

Barcelona– Manresa/Igualada

La xarxa de Renfe, gestionada per l'Administració central, s'estén amb caràcter radial. El principal centre és Barcelona i el segon és Tarragona–Reus.

Renfe estructura els serveis en tres àmbits:

Els trens que presten serveis en les línies de rodàlia són unitats amb una important capacitat per dur passatgers i una alta freqüència de pas.

El servei regional comprèn tota la xarxa catalana i algun tren arriba fins a l'Aragó i la Comunitat Valenciana. La majoria tenen parada a les estacions més importants.

Barcelona–Tarragona–Tortosa

Barcelona–Girona–Portbou

Barcelona–la Plana–Lleida

Els trens de llarg recorregut enllacen Catalunya amb tot l'Estat espanyol, fonamentalment per Reus–Tarragona i amb la resta d'Europa per Portbou.

Entre els de llarg recorregut destaca el tren de velocitat alta EUROMED, trajecte Barcelona–Tarragona–Castelló de la Plana–València–Alacant.

Ports i aeroports

Els principals ports són el de Barcelona i Tarragona. Aquest últim important tràfic de petroli. Altres ports importants: Palamós. El port de Badalona és industrial.

El principal aeroport en volum de viatgers és el de Barcelona, que es troba al Prat. Els aeroports en els quals el tràfic és de turistes són el de Girona–Costa Brava i el de Reus que és d'origen militar.

L'agricultura

Les zones de conreu són del 73% de productes de secà i el 27% són de regadiu. S'organitzen el voltant de 4 grans àrees: Depressió Prelitoral i Central, zones del litoral i delta Llobregat, el delta de l'Ebre i l'Empordà.

Les zones de secà es caracteritzen pel conreu de la vinya,olivera i els cereals (típics de la Mediterrània) i la fruita seca. Les zones on hi ha menys concentració demogràfica. Es localitzen a la Noguera, Segarra, Garrigues, Segrià, l'Alt Penedès i el Baix, i l'Alt Camp.

Les terres de regadiu, conreu d'arbres fruiters i productes d'horta.Els conreus de regadiu es situen a les planes deltaïques de l'Ebre i el Llobregat, comarques del Maresme i Baix Camp i l'Empordà. Les superfícies més importants estan al Segrià i el Pla Urgell.

La ramaderia

Hi ha 4 subsectors ramaders: el porcí, el boví, l'oví i l'aviram.

El porcí, és el més important.Representa 50% del producte final. Es troba al Segrià, Noguera i Osona.

El boví, s'organitza en tres activitats: producció de llet, producció de vedells i engreix. Es dur a terme el sistema extensiu, el bestiar s'alimenta de pastures naturals i el sistema intensiu d'estabulació,s'aplica a zones allunyades de les pastures, Osona, Gironès i Vallès Oriental.

L'oví, té menys importància, degut a la devallada en la dda de llana i de llet d'ovella. Es troba al Prepirineu i la Depressió Central.

L'aviram,activitat tradicional practicada en granges per obtenir carn i ous. Garrigues,Montsià i Segrià. La cria de noves espècies com l'estruc és incipient.

La producció forestal

La producció forestal més important és el pi, i les varietats pi roig, pi blanc, pinassa i el destí final són les indústries papereres i de mobles i la construcció.

Altres espècies forestals a Catalunya són: els roures, les alzines,els pollancre, els faigs, les alzines sureres, els avets. Les darreres espècies encara permeten obtenir algun rendiment econòmic, a causa de la dda de la indústria surera a la comarca de la Selva i l'altra s'utilitza com a ornament nadalenc.

L'evolució de l'activitat agrària

A partir dels 60, l'agricultura experimenta canvis. Primer es generalitza l'ús de tractors, monocultors, recollidores, màquines de segar i batre. Posteriorment, quan Espanya pertany a la UE, es produeix el màxim desenvolupament amb l'aparició dels sistemes de reg per degoteig, l'ús de la informàtica per regular el regatge i la mecanització de la ramaderia.

Es van introduir canvis en la tecnologia química, amb nous tipus d'adob i de pesticida que van incrementar la productivitat però van tenir un impacte greu en el medi. La innovació química va influir en la ramaderia amb la introducció de pinsos.

La comercialització dels productes agraris

La incorporació d'Espanya a la UE, ha tingut com a conseqüència un increment de l'intercanvi de productes agraris d'origen català a altres països. Això provoca una competència amb països comunitaris i amb tercers països com Turquia, això provoca una profunda crisi en el sector de l'avellana.

A Catalunya les importacions de productes agraris són superiors a les exportacions, ha comportat un dèficit comercial en el sector.

La producció industrial a Catalunya

Durant la darrera dècada del segle XX, va tenir lloc el canvi d'ubicació de les àrees industrials: s'abandonen les àrees properes als cursos fluvials i centres urbans, a favor de zones urbanes amb millors vies de comunicació, pròximes als mercats de consum i a la mà d'obra. La indústria es va convertir en el principal factor d'urbanització.

Després de la crisi del petroli es manifestà una vulnerabilitat de l'estructura industrial catalana.

Acceptació de noves condicions:

Internacionalització de la producció.

Competitivitat en mercats més oberts.

Entrada de capital forà.

El sector metal·lúrgic

És el sector més extens i important de Catalunya, tant pel n° d'assalariats com pels volums de producció i d'exportacions. La manca de mineral de ferro fa l'impossibilitat de tenir alts forns a Catalunya.

Destaca l'automoció: Seat o Nissan.

Es localitza a la regió metropolitana de Barcelona.

El sector tèxtil

Va ser un sector fonamental per a la industrialització a Catalunya, ha retrocedit a causa de la competència de preus ocasionada per la incorporació al mercat de centres de producció. Provoca una deslocalització cap a països en via de desenvolupament. Marroc, Perú, Taiwan.

El sector químic

Es caracteritza per ser molt avançat tecnològicament i tb per l'elevada productivitat. És dominat per les empreses multinacionals, s'instal·len competint amb petites i mitjanes eses.

Està localitzat a l'àrea metropolitana de Barcelona i al voltant de Tarragona.

Fabrica, materials plàstics, productes petroquímics i agroquímics, farmacèutics.

El sector elèctric i l'electrònic

La producció d'aparells elèctrics, s'ha ampliat sobretot a partir de 1960.

Les empreses són de capital i tecnologia estrangera.

Es localitzen a l'àrea metropolitana de Barcelona.

L'electrònica té una excessiva dependència d'eses multinacionals.

El sector alimentari

En aquest sector hi ha una creixent intervenció d'eses multinacionals

Les indústries d'aquests sectors es situaven al costat de les fonts de MP, però el desenvolupament tecnològic n'ha facilitat l'ubicació a grans centres de producció i de mercat.

Especialitzades en la congelació, la transformació dels productes agroalimentaris.

La indústria del ciment

Les cimenteres, com la de Montcada i Reixac, es localitzen al costat de les pedreres. Connectades s'han desenvolupat altres activitats lligades a la producció de materials per a la construcció.

El sector del cuir

En creixement, se centra bàsicament en dues ciutats: Vic i Igualada. Comprén el tractament de la pell i la manufacturació mecanitzada. La pell té origen en el bestiar oví i boví, importat d'Amèrica del Sud. Actualment les aplicacions són el calçat, els articles de confecció.

Altres activitats

Les produccions manufactureres més minoritàries, com el vi i els seus derivats a les zones on es cultiva la vinya o de la transformació de la fusta o el paper reciclat en paper i cartró. Tb destacà la fabricació de mobles. Actualment s'ha importat pq s'ha convertit en una activitat marginal.

Les activitats comercials

Predomina el comerç al detall, consistent en petites eses de tradició familiar, que es caracteritza pel baix volum de vendes i per l'especialització dels productes.

Es localitza en nuclis històrics urbans, en petits quioscos i en botigues. Aquest comerç competeix amb les grans superfícies, s'ubiquen principalment a les àrees suburbanes. Aquest comerç ha provocat el tancament de

moltes botigues tradicionals que no han pogut competir.

El petit comerç competeix gràcies a l'especialització de l'oferta i a l'atenció personalitzada a la clientela.

El comerç exterior

El caràcter industrial de l'economia catalana ha generat un moviment important de mercaderies, tant importació com exportació. Catalunya compra sobretot MP, productes químics i béns d'equipament i exporta béns d'equipament i productes químics.

El transport es fa sobretot per carretera. El transport marítim ha arribat a ser un element important en el comerç internacional català. Els ports més importants: Barcelona i Tarragona.

Trens i camions carreguen i descarreguen els contenidors amb gran rapidesa i facilitat gràcies a la maquinària de què es disposa.

El sistema financer

La funció és proporcionar capital a persones i eses per tal de facilitar-los l'activitat. S'estructura en bancs i caixes d'estalvi, operadores de lísing(lloguer de béns materials amb opció de compra).

Bancs

Són societats ànones i entitats mercantils en què hi ha uns accionistes que volen obtenir un rendiment del capital invertit.

Les caixes d'estalvi

Tenens com a finalitat la captació i la remuneració de l'estalvi popular.

Entitats sense afany de lucre. Destinen els guanys a obres socials.

Es caracteritzen per administrar dipòsits i crèdits a particulars.

Els darrers anys s'ha establert una competència entre caixa i banc. Les caixes presten serveis que abans només prestaven els bancs.

La borsa de valor

És un centre de contractació de títols mobiliaris o d'actius financers. Coincideixen les institucions públiques i privades, busquen diners per les seves inversions.

La borsa de Barcelona és la tercera borsa oficial creada a l'Estat espanyol, després de Madrid i Bilbao i abans València.

Procedència i vies d'entrada dels turistes

Catalunya va créixer fins a 18 milions el 1997.

Les zones turístiques són les principals àrees de destinació turística, q provenen de països del centre i el nord d'Europa, Alemanya, França, Suïssa, Gran Bretanya. Els últims anys tb hi hagut un nou turisme, el procedent de l'est d'Europa, Polònia, Txèquia, Rússia.

El punt d'entrada principal per carretera és la Jonquera, des d'on s'accedeix a la N-II i l'A-7. Altres portes són els aeroports de Barcelona, Girona i Reus; els dos darrers situats aprop de les principals zones turístiques de la costa: Costa Brava i Daurada.

La tipologia dels allotjaments

Catalunya es caracteritza pel gran nº de places hoteleres i de càmping, apartaments i segones residències que ofereix.

Al litoral, l'equipament hotelier se situa principalment a la Costa Brava i a la Costa Daurada. Una part de les construccions es va fer durant la dècada del 1960, època en q es dona més importància a la quantitat que no pas a la qualitat.

Hi ha aprox. tres milions de places d'allotjament a Catalunya, cosa q la converteix en la primera regió turística d'Europa.

El sector turístic ha de fer front a dos reptes: la renovació de les infraestructures i les instal·lacions, i la millora de la qualitat urbanística pel q fa a la conservació de l'entorn.

El turisme de muntanya i a les comarques interiors

Es caracteritza per ser més exigent que el de les zones costaneres massificades. Es coneix com a turisme rural i basa l'oferta en la qualitat dels serveis, el tracte i el respecte per l'entorn.

Bona part del turisme s'allotja en cases de pagès condicionades per acollir un reduït nº de visitants. Això dona lloc al fenomen de l'agroturisme. Un sector encara més minotari, ecoturisme, enfocat al coneixement i l'estudi dels espais naturals i dels problemes.

El turisme cultural i el turisme de negocis

El turisme cultural comprèn la visita a nuclis urbans i centres de població on hi ha un patrimoni històric i arquitectònic.

El turisme de negocis i congressos: es motivat per fires, congressos de caràcter nacional i internacional.

A Catalunya el nucli de Barcelona és el model més adequat en aquest turisme, sobretot en el moment en què s'organitzà els Jocs Olímpics del 1992.

L'important conjunt d'edificis modernistes ha estat un element decisiu en el creixement de la ciutat.

La ciutat de Barcelona ha esdevingut un destí turístic de primer ordre. La gran oferta de museus, concerts, exposicions l'han situat en el nivell d'altres destins com París i Viena.

TEMA 1 Crèdit 1

Recurs renovable: són els que es regeneren de manera natural. Radiació solar, vent, aigua

Recurs no renovable: són aquells que es generen a la natura, es considera que existeixen en quantitats finites. Petrolí, carbó, gas natural

Desforestació: suprimir els boscos o masses forestals per implantar-hi explotacions agrícoles, industrials...

Ecosistema: sistema d'organització dels organismes de diverses espècies i es relacionen en espai definit.

Biodiversitat: característica fonamental de tots els sistemes biològics, es manifesta en l'existència de la gran varietat de formes de vida que habiten el planeta.

Bioma: Comunitat biogeogràfica, constituïda per un conjunt de comunitats d'animals i vegetals, amb estructura i un funcionament, estretament relacionats entre si.

Biota: conjunt dels éssers vius d'un indre determinat.

Impacte ambiental: conjunt d'alteracions en el medi ambient provocada per la pràctica d'activitats humanes.

Desastre natural: esdeveniment concentrat en l'espai i el temps, la comunitat humana pateix un dany sever i incorre en pèrdues. Tenim fenòmens naturals, són a conseqüència de viure en el planeta, i el risc és associat en la presència de l'home.

TEMA 2 Crèdit I

Ecosistema: subdivisió de la biosfera que es pot estudiar com a unitat funcional, es caracteritza pel clima, les propietats de la biomassa i de producció que presenta.

Sostenibilitat: Capacitat de regeneració dels recursos naturals.

Desgast ecològic: deteriorament progressiu que l'entrada de substàncies contaminants, ja sigui continuada o esporàdica, provoca en un ecosistema.

TEMA 3 Crèdit I

Cens: llista de tots els habitants d'un país en un període determinat, dades demogràfiques, culturals...

Natalitat: és la quantitat de nascuts vius en un any

Mortalitat: és la quantitat de defuncions produïdes en un any.

Creixement vegetatiu: resultat de restar la mortalitat de la natalitat

Creixement migratori: resultat de restar el nombre d'emigrants i el n° immigrants.

Creixement total: és el resultat de sumar el creixement vegetatiu i el creixement migratori.

Taxa natalitat: n° naixements/ total població

Taxa mortalitat: n° morts/ total població

Taxa creixement vegetatiu: diferencia entre taxa natalitat i taxa mortalitat.

Taxa envelliment: percentatge de persones de més de 65/ total de població

Índex d'envelliment: més de 65 anys/ població entre 0/14 anys.

Esperança de vida: és la mitjana dels anys que pot esperar una persona viure.

Índex sintètic de fecunditat: ens indica el nº mitjà de fills d'una dona al llarg de la seva vida.

TEMA 1 Crèdit II

Fluxos: conjunt de relacions econòmiques, entre ciutats.

Jerarquia urbana: entre una ciutat i d'altres s'estableix una relació.

Sistema urbà: conjunt de ciutats relacionades entre elles.

Àrea metropolitana: el conjunt que formen una gran ciutat i les ciutats més petites que l'envolten, que es relacionen formant un sistema en el qual es produeix un intens intercanvi de persones, mercaderies i comunicacions.

Conurbació: és una gran zona urbanitzada amb diversos nuclis centrals d'importància igual o similar, però que poden tenir funcions diferenciades.

Megalòpoli: seguit de conurbacions i àrees metropolitanes que van desenvolupant-se i relacionant-se fins a formar una extensíssima trama urbana.

Capital: és un lloc on està centralitzat el poder d'un Estat i on es troba la seu del govern que el representa.

Tenen funció simbòlica a més de la funció administrativa i política. Actitud en què es deixa clar qui té el poder. Les muralles, estatuës, temples són elements carregats de simbolisme.

Quart Món: les bosses de pobresa situades el bell mig de la riquesa urbana són l'anomenat quart món, i es troben als barris antics que s'han degradat amb el pas del temps o zones suburbials perifèriques.

Programa de Renda Mínima: són la població que i viu, té uns ingressos inferiors a les 37.000 ptes mensuals que és el salari mínim.

TEMA 2 Crèdit II

Globalització de l'economia: És la integració de tota l'economia mundial en un sol sistema econòmic, dominat pel capitalisme, juntament amb un augment de la interdependència entre tots els sistemes productius i una progressiva manca de capacitat de decisió de cada Estat o nació sobre la seva economia.

Proteccionisme: política econòmica dirigida a protegir l'economia d'un Estat, defensant els seus productes de la competència estrangera.

Lliurecanvisme: Doctrina basada en el lliure canvi per la qual no es discrimina contra les importacions ni s'obstrueixen les exportacions.

Inflació: elevació general i sostingut dels preus. Es mesura amb l'IPC.

Just in time: subministrament de matèries primeres o de components en el moment just en què s'han de fer servir en el procés industrial, per tal d'evitar costos d'emmagatzematge.

Rendibilitat: la relació entre la inversió realitzada i els guanys obtinguts sigui el més favorable possible

Bandera de conveniència: Entre les cinc primeres flotes mercants, només n'hi ha una que pertany a una potència industrial i comercial. Destaca que les dos primeres flotes són d'estats no desenvolupats.

TEMA 3 Crèdit II

Població activa: conjunt de persones q estan en l'edat d treballar i q tenen un lloc de treball o el busquen.

Població aturada: és la població activa q no té feina

Població ocupada: és la població q té un lloc de treball i, per tant, no està en situació d'atur.

Població no activa: és aquella part de la població q no es pot considerar ni ocupada ni aturada.

Mobilitat laboral: la població activa ocupada que no sempre té feina al municipi on resideix, sinó que s'ha desplaçar a altre municipis per raons de treball.

Tour operator: a Catalunya la major part de la dda turística de masses de l'exterior prové d'agències majoristes estrangeres.

ZAL: destinades a la racionalització i la gestió dels estocs de producció per proveir el mercat en funció de la dda.

Parc Tecnològic del Vallès: nou espai industrial fora dels límits urbans, ben comunicat, dotat de serveis de qualitat, on es desenvolupa la tecnologia més avançada.

ZUR: l'administració genera mecanismes per afavorir la localització de centres industrials a través de la creació d'infraestructures. Això es materialitza amb l'establiment de la ZUR. Ex: Berguedà.

Línia blanca: agrupa tots els aparells dedicats a la netja i la cuina: rentadora, frigorífic...

Línia marró: agrupa tots els aparells dedicats al lleure i l'entreteniment: televisió, vídeo, equip música...

Espai industrial: àrea densament poblada, urbanitzada, desenvolupada econòmicament i ben comunicada per vies terrestres, marítimes i aèries.

Espai rural: es defineix com a espai humanitzat on es desenvolupen les produccions agrícoles, ramaderes i forestal.

1

18